

16R.00546

Indiener: college van burgemeester en wethouders

Datum: 18 oktober 2016

Portefeuillehouder(s): wethouder Stolk

Portefeuille(s): Afval en reiniging

Contactpersoon: Monique à Campo

Tel.nr.: 8210

E-mailadres: campo m.@woerden.nl

Onderwerp: vaststellen van het grondstoffenbeleidsplan gemeente Woerden 2016-2020

De raad besluit:

1. Het grondstoffenbeleidsplan gemeente Woerden 2016-2020 vast te stellen met daarin als hoofdpunten van beleid:
 - a) De stromen die gescheiden worden
 - b) De inzamelmiddelen die ter beschikking staan
 - c) De wijze van verzamelen bij hoogbouw en laagbouw

Inleiding:

Op 1 januari 2017 moet "het nieuwe verzamelen" operationeel zijn. Doel is 75% afval scheiden in 2020, voor een beter milieu. Daarnaast levert dit een kostenbesparing op.

In maart 2015 is er middels een enquête door de inwoners van Woerden gekozen voor de optie B variant. Dit betekende dat de inwoner die optimaal aan afval scheiden doet, in aanmerking komt voor een gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing. In augustus 2015 heeft de raad zodanig besloten.

Het grondstoffenbeleidsplan gemeente Woerden 2016-2020 beschrijft het hoe en waarom van het scheiden van afval en daarmee het produceren van grondstoffen. Het vormt de kaders voor het implementeren van het "nieuwe verzamelen". De inwoners van Woerden krijgen inzamelmiddelen ter beschikking waarmee we kunnen registreren hoe vaak restafval per aansluiting wordt aangeboden. Uitgangspunt is dat er bij de hoogbouw met ondergrondse containers wordt ingezameld en bij de laagbouw met minicontainers. Ook voor het scheiden van afval kunnen de inwoners gebruik maken van zowel verzamelcontainers (papier en karton, PMD, glas, en textiel) als minicontainers (GFT en papier en karton).

De bevoegdheid van de raad komt voort uit de volgende wet- en/of regelgeving:

Artikel 108 Gemeentewet in samenhang met artikel 147 2^e lid.

Beoogd effect:

Het scheiden van afval, 75% in 2020, en het produceren van grondstoffen conform de richtlijnen van het ministerie, ten behoeven van een beter milieu en kostenbesparing.
Het grondstoffenbeleidsplan schept hiervoor het juridisch en beleidsmatig kader.

Argumenten:

Met het grondstoffenbeleidsplan wordt beoogd het produceren van grondstoffen voor de inwoner mogelijk te maken. Ook de wijze van inzamelen en de registratie van het aangeboden restafval is beschreven in dit plan.

Als de raad instemt met dit voorstel wordt een belangrijke stap gezet voor het behalen van de rijksdoelstelling van 75% afval scheiden in 2020. Tevens wordt het dan mogelijk om de gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing te effectueren.

Op 1 januari 2017 moet "het nieuwe inzamelen" operationeel zijn. Het vaststellen van dit document is daarvoor noodzakelijk.

Kanttelingen:

n.v.t.

Financiën:

In de programmabegroting zijn de kosten voor afval en reiniging opgenomen.

Uitvoering:

De hiermee vastgestelde kaders worden geïmplementeerd en vanaf 1 januari 2017 uitgevoerd.

Communicatie:

De inwoners van Woerden worden 1x per kwartaal geïnformeerd over de voortgang van het project 'Het nieuwe inzamelen', middels een huis aan huis bezorgde nieuwsbrief. Ook in 2017 verschijnt de nieuwsbrief enkele keren. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd in alle wijken om inwoners te informeren en vragen te beantwoorden. Er is een e-mailadres geopend uitsluitend voor dit project waar de inwoners terecht kunnen met hun vragen en/of opmerkingen. Dit mailadres blijft beschikbaar. De inwoners zijn in de gelegenheid gesteld om een keuze te maken over de inhoudsmaat van de minicontainer die zij beschikbaar willen krijgen, via een website of een gratis telefoonnummer. Met belanghebbenden is zorgvuldig overleg geweest met betrekking tot de zogenoemde maatwerklocaties.

Eind 2016 lanceren we de 'afval app' waarmee inwoners kunnen zien wanneer afval (grondstoffen) wordt ingezameld, waar de verzamelcontainers (voor bijv glas en PMD) in Woerden staan en hoe we optimaal grondstoffen kunnen produceren ('welk afval hoort waar?').

In het beleidsplan wordt nader ingegaan op diverse aspecten van de communicatie rond afval en reiniging.

Samenhang met eerdere besluitvorming:

Naar aanleiding van een enquête die is gehouden onder de inwoners van de gemeente Woerden heeft de raad besloten om optie B in te voeren. Hiermee is het project "het nieuwe inzamelen" gestart. Ook is besloten dat dit op 1 januari 2017 operationeel moet zijn.

Bijlage:

Het grondstoffenbeleidsplan gemeente Woerden 2016-2020 (corsa nr 16.018580).

De indiener: college van burgemeester en wethouders

De secretaris

b/a

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

b.a. V. Griesler

loca.

De voorzitter

V.J.H. Molkenboer

b.a. T.H.D. de Weger

Grondstoffenbeleidsplan gemeente Woerden

2016 - 2020

'Van afvalbeheer naar grondstoffenmanagement'

Afval scheiden, heel gewoon

Op naar een nieuw afvalinzamelsysteem

Samenvatting

Voor u ligt het grondstoffenbeleidsplan 2016-2020 voor de gemeente Woerden. Dit plan beschrijft de ontwikkelingen binnen het afvalbeheer en de wijze waarop de gemeente Woerden de komende vijf jaren de inzameling van huishoudelijk afval gaat organiseren. Dit grondstoffenbeleidsplan is een uitwerking van het raadsbesluit van 18 augustus om te kiezen voor 'optie B' waarbij inwoners worden beloond voor het beter scheiden van grondstoffen.

Er is bewust gekozen voor de titel grondstoffenplan omdat afvalbeheer steeds meer gaat over het hergebruik van materialen en recycling van waardevolle grondstoffen. Naast ambities, bevat het plan maatregelen waarmee de doelstellingen voor de komende vijf jaar gerealiseerd kunnen worden.

Met de maatregelen uit dit grondstoffenbeleidsplan sluit de gemeente Woerden aan bij het transitieprogramma "Van Afval Naar Grondstof (VANG)" van de Rijksoverheid. In dit programma staat een ambitie van 75% afvalscheiding in 2020. Door in te zetten op maximaliseren van de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval en minimaliseren van het restafval, is ook voor Woerden de doelstelling uit het VANG-programma haalbaar. Hiermee wordt de hoeveelheid grondstoffen dat in de verbrandingsoven verdwijnt tot een minimum beperkt en zo het milieu gespaard.

Bij het vormgeven van het realiseren van de bovengenoemde ambitie gelden de volgende uitgangspunten:

- afvalscheidingsgemak voor de inwoners
- afvalinzameling tegen gelijkblijvende of lagere kosten.
- Inwoners worden waar mogelijk betrokken bij de invulling van het beleid.
- Door een zorgvuldige communicatie blijven de inwoners op de hoogte van de vorderingen en wordt bewustwording over afval scheiden gestimuleerd.

De sorteeraanlyse van 2015 laat zien dat de inhoud van het aangeboden restafval voor 85% uit herbruikbare afvalstromen bestaat, zowel bij laagbouw als bij hoogbouw. Maatregelen voor de komende jaren moeten daarom bij voorkeur gericht zijn op het gescheiden inzamelen van grondstoffen.

De gemeente Woerden heeft hiertoe de eerste stap gezet met het besluit om een beloningssysteem in te voeren. Hierbij is, na een enquête onder de inwoners, gekozen voor een variant waarbij inwoners voor hun afvalinzameling een vast bedrag betalen voor het maximaal 26 keer legen van de restafvalcontainer. Afhankelijk van het aantal keren dat een restafvalcontainer voor lediging is aangeboden, kan een inwoner geld terugkrijgen. Tegelijkertijd wordt afval scheiden vergemakkelijkt door het verbeteren van de inzamelstructuur voor grondstoffen en wordt bewustzijn vergroot door een effectieve communicatie.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding.....	4
2 Kaders en ontwikkelingen	5
2.1 Wettelijke kaders	5
2.2 Lokale kaders - Gemeentelijk beleid	6
2.3 De afvaldriehoek	6
2.4 Algemene Ontwikkelingen	8
3 Ambities en doelstellingen	10
3.1 Uitgangspunten	10
4 Huidige prestaties	11
4.1 Inzamelstructuur	11
4.2 Sorteeraanlyse	11
5 Maatregelen per fractie	13
5.1 Restafval	13
5.2 Oud papier & karton	14
5.3 GFT (Groente, Fruit en Tuinafval)	14
5.4 PMD (Plastic, Metaalverpakkingen en Drankenkartons).....	16
6 Overige maatregelen.....	17
6.1 Grof huisvuil	17
6.2 Kleine AEEA (afgedankte elektrische en elektronische apparaten).....	17
6.3 Textiel en Glas	18
6.4 Ondergrondse containers.....	18
6.5 Communicatie	19
7 Financiën	21
8 Woerden op weg naar een circulaire economie	22

1 Inleiding

Grondstoffen worden steeds schaarser. Daartegenover staat dat de vraag naar grondstoffen als gevolg van onze welvaart alleen maar blijft stijgen. Het wordt tijd om onze beschikbare grondstoffen slim in te zetten en zo veel mogelijk terugwinning van grondstoffen te realiseren. Toename van het hergebruik van afval draagt hieraan bij.

De toekomst is een toekomst zonder afval, de circulaire economie. De weg hiernaartoe is nog lang en omvat veel meer dan alleen de afvalfase van een product. We kunnen hier echter wel op voorsorteren door te streven naar een afval-arme maatschappij waarbij dat wat weggegooid wordt, zo veel mogelijk wordt hergebruikt als grondstof.

Voor u ligt het grondstoffenbeleidsplan 2016-2020 voor de gemeente Woerden. Dit plan beschrijft de ontwikkelingen binnen het afvalbeheer en de wijze waarop de gemeente Woerden de komende vijf jaren de inzameling van huishoudelijk afval gaat organiseren. Dit grondstoffenbeleidsplan is een uitwerking van het raadsbesluit van 18 augustus om te kiezen voor 'optie B', waarbij inwoners worden beloond voor het beter scheiden van grondstoffen. Het plan sluit aan op de notitie 'Samen op weg naar een klimaatneutraal Woerden in 2030'.

Er is bewust gekozen voor de titel grondstoffen(beleids)plan omdat afvalbeheer steeds meer gaat over het hergebruik van materialen en recycling van waardevolle grondstoffen. Naast ambities bevat het plan maatregelen waarmee de doelstellingen voor de komende vijf jaar gerealiseerd kunnen worden.

Met de maatregelen uit dit grondstoffenbeleidsplan sluit de gemeente Woerden aan bij het transitieprogramma 'Van Afval Naar Grondstof (VANG)' van de Rijksoverheid. In dit programma staat een ambitie van 75% afvalscheiding in 2020. Door in te zetten op maximaliseren van de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval en minimaliseren van het restafval, is ook voor Woerden de doelstelling uit het VANG-programma haalbaar. Deze ambitie wordt in dit grondstoffenbeleidsplan gecombineerd met het landelijke beleid om het restafval zo veel als mogelijk te reduceren, en vanuit die basis vertaald naar meetbare doelstellingen voor de komende vijf jaar.

Met de focus op de omslag van afval naar grondstof, hogere afvalscheiding en reductie van het restafval, worden de kosten van het afvalbeheer beter beheersbaar. Het mes snijdt dus aan twee kanten: een betere milieuprestatie (meer afvalscheiding dus meer grondstoffen) leidt tot beheersbare of zelfs lagere kosten.

2 Kaders en ontwikkelingen

De gemeente Woerden heeft als wettelijke taak de zorgplicht voor huishoudelijk-afvalbeheer (uitvoering van hoofdstuk 10 van de Wet Milieubeheer). Naast deze wettelijke kaders is afvalbeheer ook onderhevig aan lokale kaders.

2.1 Wettelijke kaders

Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021

Het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP2) vormt het kader voor het gemeentelijk afvalbeleid. Het plan geeft aan dat een vermindering van de milieudruk noodzakelijk is. Het afvalstoffenbeleid moet een bijdrage leveren aan de ambities op het gebied van duurzaamheid. In LAP2 is daarom ingezet op grondstoffenbeleid. Het beleid dient zich niet alleen meer te richten op de eindfase van materiaalketens, het afvalstadium, maar op de gehele materiaalketen. Conform de prioriteitsvolgorde of 'ladder van Lansink'¹ ligt het accent op het voorkómen van afval en op hergebruik van de wel ontstane afvalstromen als grondstof.

In LAP2 zijn diverse afvalstromen waarvan de milieudruk hoog is, geselecteerd als prioritair voor de ketenaanpak in het afvalbeleid. Dit zijn papier en karton, PMD (plastic, metaalverpakkingen en drankenkartons), textiel, bouw- en sloopafval, organisch afval/voedselresten, aluminium, PVC en grof huishoudelijk afval. In het LAP2 is voor 2015 een doelstelling geformuleerd van 60% nuttige toepassing/ hergebruik (totaal bron- en nascheiding) van alle (grof) huishoudelijk afval. De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft in augustus 2011 in zijn Afvalbrief de ambitie neergelegd om in 2015, van de totale hoeveelheid afval die vrijkomt uit huishoudens, 65% te recyclen. Dit is dus een feitelijke bijstelling van de doelstelling uit LAP2. Eind 2014 is gestart met het opstellen van een vernieuwd LAP, het LAP3.

Publiek Kader en Uitvoeringsprogramma VANG Huishoudelijk Afval t/m 2025

In januari 2014 heeft de staatssecretaris de ambitie uit LAP2 nog verder aangescherpt in het programma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG). Hierin staat dat 75% van het huishoudelijk afval in 2020 geschikt moet zijn voor hergebruik. In de verdere toekomst moet 100% van het huishoudelijk afval hergebruikt worden, als onderdeel van de circulaire economie. Op 1 december 2014 heeft de staatssecretaris het 'Publiek Kader Huishoudelijk Afval' en het 'Uitvoeringsprogramma Huishoudelijk Afval' naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierin is naast een hergebruiksdoelstelling ook een doelstelling voor de maximale hoeveelheid restafval (totaal van fijn en grof restafval) gedefinieerd, te weten 100 kilogram per inwoner in 2020 en 30 kilogram in 2025. Deze ambitie vormt voor de gemeente geen dwingend kader, maar is politiek zeer actueel en wordt volop opgepakt door de markt.

¹ Zie voor nadere uitleg Ladder van Lansink paragraaf 2.3

Om deze visie uit te voeren is het Uitvoeringsprogramma 'VANG Huishoudelijk Afval ontwikkeld'. Dit programma is gericht op structureel aan de slag gaan met motiveren, betrekken en faciliteren van de gemeenten, de burgers en andere ketenpartijen.

2.2 Lokale kaders - Gemeentelijk beleid

Met het raadsbesluit van 30 mei 2015 is Woerden een nieuwe weg ingeslagen voor het verbeteren van de afvalscheiding. Om de afvalscheiding naar een volgend niveau te brengen, wordt ingezet op het belonen van het beperkt aanbieden van de minicontainer voor restafval en wordt extra inzet gepleegd om ook bij aansluitingen die gebruikmaken van een (ondergrondse) verzamelcontainer het scheiden van afval te bevorderen. Ook door intensieve communicatie kan bewustwording worden vergroot, gedragsverandering gestimuleerd en vermindering van restafval gerealiseerd.

2.3 De afvaldriehoek

Binnen het afvalbeheer wordt gezocht naar een goede balans tussen milieurendement, kosten en service op het gebied van afvalscheiding (dienstverlening door gemeente én inspanningen die van de inwoners verlangd kunnen worden).

Als hulpmiddel voor het vinden van balans wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde afvaldriehoek (zie Figuur 1: Afvaldriehoek).

In de wet Milieubeheer is de zorgplicht van gemeenten vastgelegd en via het landelijke afvalbeheerplan (LAP2) de hergebruik- en recyclingdoelstellingen. Om invulling te geven aan de duurzaamheidsgedachte van de gemeente wordt gestreefd naar de optimale balans tussen dienstverlening (inzameling, transport en verwerking van het huishoudelijke afval), een maximaal milieurendement en de laagst mogelijk verantwoorde kosten, alles onder regie van een afvalbeleid gericht op minimalisering van restafval en maximalisering van hergebruik.

Figuur 1: Afvaldriehoek

Milieu

In het LAP2 wordt het percentage hergebruik en recycling gesteld op 65%. Dit wordt vooral bereikt door afvalscheiding. In deze notitie wordt ingegaan op de maatregelen die hiervoor nodig zijn. Deze maatregelen bestaan bijvoorbeeld uit aanpassingen aan het huidige inzamelsysteem waardoor afval beter gescheiden kan worden, met als gevolg verbetering van het milieu (minder grondstoffen nodig) en lagere verwerkingskosten.

De ladder van Lansink geeft een volgorde aan van hoe om te gaan met ons afval. Preventie – het voorkomen van afval – is hierin het hoogste streven. En het moeilijkste.

Producenten spelen een belangrijke rol bij preventie. Door gebruik van minder en/of herbruikbare verpakkingsmaterialen kunnen zij een bijdrage leveren aan het voorkomen van afval. Voor inwoners is preventie een lastiger verhaal. Door in te zetten op bewustwording kunnen inwoners gestimuleerd worden om minder afval te genereren. Het project 100-100-100, waarin 100 gezinnen voor een periode van 100 dagen proberen 100% afvalvrij te leven², is hier een mooi voorbeeld van.

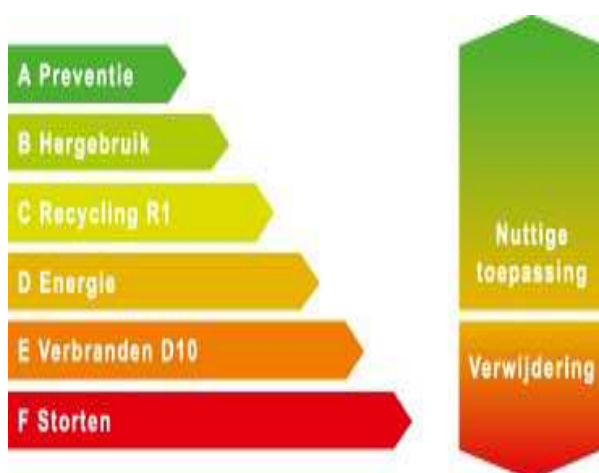
Hergebruik en recycling liggen meer binnen het bereik van de gemeente. Het gaat hier dan zowel om producthergebruik via kringloopwinkels als om afvalscheiding: afvalscheiding bij de inwoner thuis. Het scheidingspercentage huishoudelijk afval ligt in Woerden per 1-1-2016 op ongeveer 57%. Hiermee voldoet Woerden nog niet aan de landelijke doelstelling van 75% (LAP2).

Service

Om inwoners blijvend te laten meewerken aan afvalscheiding zijn drie aspecten belangrijk: motivatie (willen), capaciteit (kunnen) en gelegenheid (juiste omstandigheden).

Dit is het zgn. triademodel van Poiesz (een gedragswetenschapper). Om het aanbiedgedrag van inwoners te veranderen, moet aan deze drie voorwaarden voldaan worden: inwoners

moeten gemotiveerd worden om afval te scheiden, kunnen beschikken over voldoende containercapaciteit en het scheiden van afval moet voor hen gemakkelijk en toegankelijk zijn. Is aan een van deze voorwaarden niet voldaan dan wordt het aanpassen van gedrag negatief beïnvloed.

Figuur 2: Ladder van Lansink

² Zie ook Hoofdstuk 5

Het verbeteren van afvalscheiding komt uiteindelijk op de schouders van de inwoners neer. Door goede dienstverlening kan het scheiden voor de inwoners zo makkelijk mogelijk worden gemaakt. Het bieden van goede faciliteiten (inzamelstructuur) is daarbij een eerste vereiste. Communicatie speelt hier een belangrijke rol. Door inwoners goed, volledig en tijdig te informeren, ontstaat draagvlak en zal de motivatie om mee te werken aan een betere afvalscheiding groter worden.

Kosten

Het streven is een efficiënte bedrijfsvoering tegen zo laag mogelijke kosten, met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving (o.a. Arbo). Bij het beter scheiden van afvalstromen gaan in een aantal gevallen de kosten voor de baten uit. Een andere manier van inzamelen vraagt vaak om investeringen in o.a. containers. Dit soort verbeteringen in deinzamelstructuur kunnen zichzelf terugverdienen door de reductie van de hoeveelheid restafval en door toegenomen opbrengsten van grondstoffen zoals papier, karton en PMD.

2.4 Algemene Ontwikkelingen

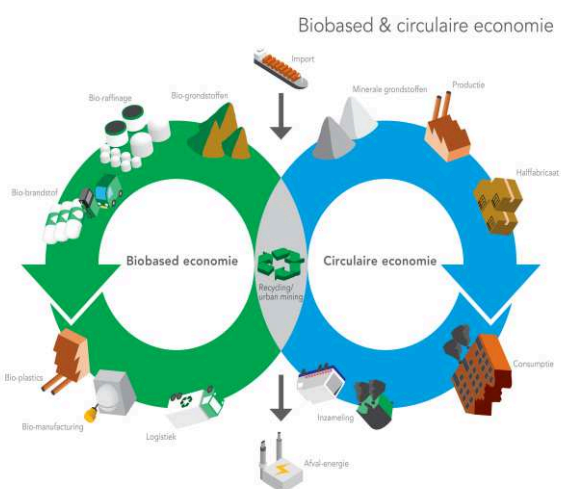
Metten is weten

Het doorvoeren van verbeteringen of aanpassingen binnen het afvalbeheer of het inzetten van gerichte communicatie per wijk of buurt aangaande afvalscheiding, is alleen mogelijk met kennis over waar welk afval vandaan komt, in welke hoeveelheden en over het aanbodgedrag van inwoners. Het inzetten van meetinstrumenten, zoals chipregistratie of werken met een afvalpas, biedt cijfermatige inzage in het afvalbeheer. Met deze informatie kunnen maatregelen ter verbetering goed beargumenteerd ontwikkeld worden.

Circulaire economie

Al enige jaren speelt ook de circulaire economie, ook wel Cradle to Cradle genoemd, een rol in de ontwikkelingen rond het afvalbeheer. In een circulaire economie bestaat er – in principe – geen afval meer: alle producten zijn zodanig ontworpen dat zij in de afvalfase voor 100% gerecycled kunnen worden.

Het creëren van een circulaire economie ligt vooral in handen van de producenten van producten. Wanneer deze economie daadwerkelijk vorm krijgt, komt ook het afvalbeheer in beeld, dat zich dan moet gaan richten op het in de kringloop houden van grondstoffen.

Alternatieve inzamelmethodieken

Afval zoekt de weg van de minste weerstand, of het meeste gemak. Het verbeteren van afvalscheiding ligt vooral op het bordje van de inwoners: zonder hun inspanningen wordt er geen afval aan de bron gescheiden.

Wanneer het serviceniveau hoog is, dus als het inwoners gemakkelijk gemaakt wordt om hun afval gescheiden weg te gooien, zijn we op de juiste weg naar een hoog niveau van afvalscheiding. Wanneer dit gecombineerd wordt met reductie van de hoeveelheid restafval is de cirkel compleet.

Alle gekozen maatregelen voor korte en langere termijn gaan uit van het principe dat er minder restafval overblijft en meer grondstoffen beschikbaar komen. De laatste jaren, waarbij de focus binnen het afvalbeheer steeds meer op afvalscheiding is komen te liggen, wordt gezocht naar inzamelmethodieken die gemak bieden voor het gescheiden aanbieden van afval en die het genereren van restafval ontmoedigen. Dit kan door de service aan huis voor het gescheiden aanbieden van papier, GFT en PMD te verhogen.

Sociaal Rendement

Steeds meer wordt ook binnen het afvalbeheer en beheer openbare ruimte gewerkt met medewerkers die onder de participatiewet vallen. Voor het opruimen van zwerfvuil, het legen van prullenbakjes of inzet in groenonderhoud, worden mensen ingezet die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt.

(Burger-)participatie

De bewustwording bij inwoners als het gaat om afval, afvalscheiding en ook zwerfvuil, kan goed gestimuleerd worden via participatietrajecten. In Woerden wordt hier in verschillende vormen al gebruik van gemaakt.

Ook zijn er educatie- en voorlichtingstrajecten voor scholen waarbij de focus ligt op zwerfvuil; de bijdrage van de gemeente varieert van lespakketten tot het uitdelen van materialen voor het (gescheiden!) opruimen van zwerfafval. Daartegenover staat dat de scholen concrete inspanningen gaan leveren door het inzamelen van zwerfvuil in de directe omgeving van de school. Daarmee ontstaat tegelijkertijd bewustwording en continuïteit.

Ook is er een denktank waarin betrokken inwoners van Woerden meedenken over hoe we het scheiden van afval kunnen vergemakkelijken.

Er ontstaan daarnaast ook burgerinitiatieven; deze worden door de gemeente gefaciliteerd, bijvoorbeeld door voorlichting te verzorgen bij evenementen, markten e.d., en door het beschikbaar stellen van materialen zoals grijpers, handschoenen en vuilniszakken of -bakken.

3 Ambities en doelstellingen

Het is de ambitie van de gemeente Woerden om de landelijke doelstelling te realiseren:

De doelstelling is om in 2020 minimaal 75% afvalscheiding te realiseren.

Om deze doelstelling te halen, is in februari 2015 besloten middels een enquête een aantal keuzes voor te leggen aan de inwoners. Gekozen door de inwoners en vastgesteld door de raad is optie B: belonen voor beter scheiden.

Optie B. Belonen voor beter scheiden:

Burgers krijgen aan het einde van het jaar een deel van de betaalde afvalstoffenheffing als beloning terug. De hoogte van dit bedrag wordt gestaffeld naar rato van het aantal keren dat de restafvalcontainer wordt aangeboden.

Om inwoners te kunnen belonen met een gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing, is een andere manier van inzamelen noodzakelijk. Dit wordt in dit document nader beschreven.

3.1 Uitgangspunten

Bij het vormgeven van het realiseren van de bovengenoemde ambitie gelden de volgende uitgangspunten:

- afvalscheidingsgemak voor de inwoners
- afvalinzameling tegen gelijkblijvende of lagere kosten
- inwoners worden waar mogelijk betrokken bij de invulling van het beleid
- door zorgvuldige communicatie blijven de inwoners op de hoogte van de vorderingen en wordt bewustwording vergroot.

4 Huidige prestaties

De gemeente Woerden had op 1 januari 2016 ruim 51.000 inwoners en 21.400 woonhuis-aansluitingen. De gemeente Woerden realiseerde in 2015 een afvalscheidingspercentage van 57%.

4.1 Inzamelstructuur

Afvalsoort	Bebouwing	Inzamelmiddel	Frequentie
Restafval	Laagbouw	Minicontainer ³	1 keer per 2 weken
	Hoogbouw	Ondergrondse container	n.v.t.
Oud papier	Laagbouw	Minicontainer	1 keer per 2 weken ⁴
	Hoogbouw	Ondergrondse container	n.v.t.
GFT	Laagbouw	Minicontainer	1 keer per 2 weken
PMD	Laag- & hoogbouw	Zakken & verzamelcontainers	1 keer per 2 weken

4.2 Sorteeraanlyse

Sorteeranalyses laten zien dat de volgende afvalstromen nog veel in het restafval aanwezig zijn: GFT, papier & karton, en plastic verpakkingsafval (zie tabel 1). Deze stromen zijn zeer geschikt voor hergebruik en worden bij voorkeur gescheiden ingezameld.

Afvalsoort	%
GFT	39
Papier & Karton	9
Plastic	13
Metalen	4
Drankkartons	3
Glas	3,5
Textiel	5,7
Overig herbruikbaar	5,2
Restafval	17,6

Tabel 1: Samenstelling restafval gemeente Woerden

In de post 'Overig herbruikbaar' zitten afvalstoffen als elektrische apparaten, hout, puin en metalen. Een groot deel hiervan is ook herbruikbaar en kan meestal alleen gescheiden

³ In de binnenstad en Waterrijk wordt ook bij laagbouwlocaties restafval ingezameld middels ondergrondse containers.

⁴ In Kamerik en Zegveld wordt oud papier 1x/mnd ingezameld met hulp van verenigingen

ingezameld worden via de milieustraat. De post 'restafval' bestaat uit 'echt' restafval dat niet hergebruikt kan worden en naar de vuilverbranding gaat.

De tabel laat zien dat het aangeboden restafval voor 85% uit herbruikbare afvalstromen bestaat, zowel bij laagbouw als bij hoogbouw. Maatregelen voor de komende jaren moeten daarom bij voorkeur gericht zijn op het gescheiden inzamelen van GFT, PMD, herbruikbaar papier en karton en kleine elektrische apparaten.

5 Maatregelen per fractie

5.1 Restafval

De overgang van afval naar grondstof wordt gekenmerkt door het maximaliseren van de gescheiden inzameling van grondstoffen [zoals GFT, glas, papier, PMD] en het minimaliseren van het restafval dat verbrand wordt.

De gemeente Woerden heeft de eerste stap gezet met het besluit om een beloningssysteem in te voeren. Hierbij is gekozen voor een variant waarbij inwoners voor hun afvalinzameling een vast bedrag betalen voor het maximaal 26 keer legen van de restafvalcontainer. Het legen van de restafvalcontainer wordt nauwkeurig geregistreerd. Om het aanbieden van huishoudelijk restafval per zak bij de milieustraat te ontmoedigen, wordt een bedrag in rekening gebracht wanneer daar een zak restafval wordt aangeboden.

Afhankelijk van het aantal keren dat een restafvalcontainer voor lediging is aangeboden, kan een inwoner geld terugkrijgen. Ook de ondergrondse containers voor restafval krijgen een registratiesysteem. Inwoners die hiervan gebruikmaken krijgen een pasje waardoor geteld kan worden hoe vaak men gebruik maakt van deze container. Hoe minder men gebruik maakt van de ondergrondse container, hoe meer een inwoner geld terug kan krijgen. Voor beide systemen geldt dat gewerkt wordt met een staffel voor teruggave per perceel.

Woerden gaat gebruik maken van een beloningssysteem. Hierbij worden inwoners gestimuleerd tot het minimaliseren van hun restafval door de mogelijkheid om geld terug te krijgen. Het beloningssysteem is gebaseerd op de aanbiedfrequentie, waarbij minder aanbieden lonend is voor de inwoners.

Containermanagement; meten is weten!

De ommekeer van afval naar grondstof is een geleidelijke. Met het doorvoeren van maatregelen moet afval scheiden gemakkelijk worden, zonder daar hoge kosten tegenover te zetten. Om ervoor te zorgen dat de kosten van de afvalinzameling beheersbaar blijven, is het van belang te weten wat er precies plaatsvindt binnen die afvalinzameling. Het gaat dan om hoeveel containers er op de inzameldag aangeboden worden, of deze containers op de daarvoor ingerichte clusterplaats staan, hoe vaak containers voor lediging aangeboden worden, hoe vaak iemand gebruikmaakt van een (ondergrondse) container voor restafval, etc.

Containermanagement is primair niet meer dan het meten van het aanbod van afval. Door minicontainers te voorzien van een chip wordt geregistreerd hoe vaak een restafvalcontainer aangeboden wordt voor lediging. Momenteel zijn routes uitgelegd op het maximale aanbod; wanneer dit door het gebruik van chipregistratie beter in beeld gebracht wordt, kunnen routes

hierop aangepast worden. Ook kan bij toepassing van een chip in de minicontainer misbruik voorkomen worden. Een container is gekoppeld aan een vaste aanbiedplaats dus dubbele ledigingen zijn niet meer mogelijk.

Ook het gebruik van verzamelcontainers kan op deze wijze gemonitord worden. Elke keer als een container geopend wordt, vindt een registratie plaats. Behalve dat inzichtelijk wordt hoe vaak een container gebruikt wordt, kan ook misbruik van een (ondergrondse) verzamelcontainer tegengegaan worden.

Aanvullend op deze wijze van containerregistratie geldt voor Woerden dat de containerregistraties ook gebruikt worden voor het 'tellen' van het aantal keren dat restafval is aangeboden. Met deze frequentieregistratie wordt aan het eind van elk jaar per perceel bepaald of men in aanmerking komt voor een teruggave.

Containermanagement wordt ingezet als registratiemiddel voor het beloningssysteem en voor o.a. het optimaliseren van inzamelroutes. Dit leidt tot efficiency in de bedrijfsvoering.

5.2 Oud papier & karton

Bij de laagbouw wordt papier via minicontainers ingezameld. Inwoners zijn niet verplicht om hiervan gebruik te maken. Het verder verbeteren van de gescheiden inzameling van oud papier kan door het promoten van het gebruik van de papierminicontainer in de communicatiecampagne waarbij benadrukt wordt dat het apart houden van papier bijdraagt aan minder restafval. In combinatie met het beloningssysteem levert het intensiveren van het gebruik van de papierminicontainer een positieve bijdrage aan het afvalscheidingsniveau. Tevens is het aantal ondergrondse papier-en-kartoncontainers uitgebreid en wordt de samenwerking met verenigingen, scholen en maatschappelijke organisaties geïntensiveerd.

Goede voorlichting richting inwoners moet de gescheiden inzameling van oud papier een extra stimulans geven, waardoor meer inwoners gebruik gaan maken van de speciale minicontainer voor papier en de ondergrondse containers. Ook het gebruik van de centrale ondergrondse containers voor papier en karton moet onder de aandacht gebracht worden, evenals de mogelijkheid om papier en karton via de verenigingen, scholen en maatschappelijke organisaties te laten inzamelen.

5.3 GFT (Groente, Fruit en Tuinafval)

Bij de laagbouw wordt GFT met een minicontainer ingezameld. Het percentage minicontainers voor GFT dat per inzamelronde aangeboden wordt, ligt meestal rond de 70%.

Bij inwoners met een tuin wordt meer gebruikgemaakt van de container dan bij woningen met een heel kleine of geen tuin.

Onderzoek in diverse gemeenten in Nederland heeft aangetoond dat het scheiden van afval in het algemeen en GFT in het bijzonder veel 'last' heeft van onwetendheid. Veel inwoners denken dat al het afval dat gescheiden ingezameld wordt alsnog bij elkaar op één hoop terecht komt. Ook doordat inwoners vaak niet precies weten wat wel en niet in de GFT-container mag, wordt nog veel GFT in de restafvalcontainer gegooid. Informeren en communiceren is hier dus de eerste stap in het bewustwordingsproces.

Bij de hoogbouw en in de binnenstad wordt beperkt GFT apart ingezameld. Met bewoners wordt gekeken naar maatwerkoplossingen zoals het delen van een GFT-container en het zoeken naar een opslag hiervoor. In diverse gemeenten lopen pilots voor het verbeteren van afvalscheiding, als onderdeel van het VANG-HHA-programma (zie par. 2.1). Veel pilots richten zich op het onderzoeken van mogelijkheden tot verhoging afvalscheiding bij de hoogbouw. Aan het eind van het jaar moeten hier de eerste resultaten uit bekend worden. Wij volgen de uitkomsten van dergelijke pilots om de opgedane ervaringen te gebruiken in ons eigen programma van maatregelen.

Goede voorlichting richting inwoners moet de gescheiden inzameling van GFT een extra stimulans geven. Inwoners worden aangemoedigd gebruik te maken van de beschikbare minicontainers.

Voor de hoogbouw en in de binnenstad wordt de inzameling met minicontainers geïntroduceerd. Inwoners krijgen deze op aanvraag verstrekt. Tevens wordt gekeken naar maatwerkoplossingen zoals het delen van een GFT container en het zoeken naar een opslag hiervoor.

De resultaten van de pilots ter verbetering van de afvalscheiding bij hoogbouw uit het VANG-HHA-programma worden afgewacht. Op basis hiervan kan Woerden een voor haar gemeente geschikte aanpak als maatregel inzetten.

Onderzoeken of door het stimuleren van het gebruik van compostvaten de hoeveelheid aangeboden GFT kan worden gereduceerd.

5.4 PMD (Plastic, Metaalverpakkingen en Drankenkartons)

Het PMD maakt een groot deel uit van het restafval, zeker waar het gaat om volume.

Wanneer dit afval niet langer in de restafvalcontainer gegooid wordt, ontstaat er ruimte in de restafvalcontainer waardoor het langer duurt voordat deze vol zit. Inwoners zijn hierdoor in de gelegenheid om hun restafvalcontainer minder vaak aan te bieden.

Om deze situatie te bereiken moet de service op het PMD hoog zijn. Inwoners moeten binnen korte afstand van hun huis de beschikking hebben over een inzamelpunt voor PMD of gebruik kunnen maken van speciale inzamelzakken voor PMD. Hiervoor zijn PMD-containers geplaatst en PMD-haken bevestigd aan lantaarnpalen. Met de inzet van communicatie worden inwoners bewust gemaakt van de grote hoeveelheid PMD in hun restafval, waarom dit afval gescheiden ingezameld moet worden en waar de inzamelpunten voor deze afvalstroom zijn. Ook moeten inwoners tips krijgen over hoe zij het PMD apart kunnen houden in hun woonsituatie.

Verhoging van de service op PMD in combinatie met goede voorlichting richting inwoners moet de gescheiden inzameling van deze afvalstroom sterk verhogen.

6 Overige maatregelen

Naast de meest voor de hand liggende stromen, zoals GFT, PMD, en oud papier, zijn er nog andere mogelijkheden die bijdragen aan het niveau van afvalscheiding.

Hieronder volgt per afvalstroom een korte toelichting wat gedaan kan worden om de afvalscheiding op deze afvalstroom te stimuleren.

6.1 Grof huisvuil

Voor grof huisvuil is de milieustraat de meest geëigende plaats om dit naartoe te brengen. Hier wordt grof huisvuil in vele stromen gescheiden, wat hergebruik en recycling ten goede komt. Door het laagdrempelig maken van het gebruik van de milieustraat wordt het brengen van grof huisvuil gestimuleerd.

In het raadsbesluit van 30 mei 2015 is hier al op ingespeeld. In plaats van 12 keer, kunnen inwoners met hun afvalpas op jaarbasis 24 keer gratis hun grof huisvuil komen brengen. Hiertegenover staat dat het ophalen van grof huisvuil alleen tegen betaling wordt gedaan en met een beperking op de hoeveelheid van maximaal 1 m³. Het bieden van deze opties, in combinatie met aandacht voor grof huisvuil in de communicatiecampagne, zal het gebruik van de milieustraat bevorderen.

6.2 Kleine AEEA (afgedankte elektrische en elektronische apparaten)

Wat nog veel te vaak in het restafval belandt, zijn kleine apparaten. De kapotte föhn of het kapotte scheerapparaat belandt makkelijk in de afvalbak. Ondanks dat ook voor deze apparaten geldt dat ze bij de detailhandel waar je een nieuwe koopt, ingeleverd kunnen worden, gebeurt dit niet of nauwelijks.

Het gescheiden inleveren van kleine apparaten moet via de communicatiecampagne gestimuleerd worden. Op de milieustraat zijn ook deze kleine apparaten welkom.

Een andere optie is het inzetten van speciale inzamelpunten voor dit soort kleine, beperkte afvalstromen. De Blipvert is hier een voorbeeld van. Naast kleine apparaten kunnen hier ook cartridges, batterijen, e.d. in gegooid worden.

6.3 Textiel en Glas

Gerichte communicatie kan een extra bijdrage leveren aan het scheiden van glas en textiel. Deze afvalstromen zitten weliswaar beperkt in het restafval, de achterliggende redenen voor het weggooien door inwoners is vaak vervuiling van het glas of niet langer bruikbaar zijn van textiel. Glas mag tegenwoordig echter ook vuil en met deksel weggegooid worden, en textiel dat niet in aanmerking komt voor een tweede leven is altijd nog prima te recyclen als vilt of vulmaterialen.

6.4 Ondergrondse containers

Met deze paragraaf wordt invulling gegeven aan de wens om een eenduidige en gestructureerde aanpak bij het plaatsen van containers. Uitgangspunt is dat zowel de beleidsmakers als burgers de gelegenheid krijgen kennis te nemen van de plannen voordat tot plaatsing wordt overgegaan.

Ondergrondse containers voor restafval worden in principe geplaatst op locaties met 50 aansluitingen of meer. Bij locaties met tussen de 20 en 50 aansluitingen wordt in overleg maatwerk toegepast.

De richtlijnen voor het beoordelen van de geschiktheid van een locatie zijn als volgt.

Veiligheid

De container moet zowel voor de inzamelaar als voor de gebruiker veilig bereikbaar zijn. Dit betekent dat:

- De container zo gesitueerd is dat deze zodanig geleege kan worden dat de inzamelwagen en/of container geen objecten in de openbare ruimte of gebouwen raken;
- Er geen fietspad tussen de container en het inzamelvoertuig ligt;
- De container zodanig is gesitueerd dat het inzamelvoertuig er veilig kan stoppen en werken;
- De container zodanig is gesitueerd dat de container bij lediging niet over geparkeerde auto's getild wordt;
- De container zodanig gesitueerd is dat sociale controle op het gebruik van de container mogelijk is;
- Dat de container bereikbaar is zonder dat de gebruiker hiervoor verkeersonveilige handelingen moet verrichten.

Bereikbaarheid:

De containers moeten voor de gebruiker goed te bereiken zijn. Dit betekent dat:

- De loopafstand tot een container voor restafval circa 150 meter is;
- De loopafstand tot een container voor restafval maximaal 250 meter is;
- De container zodanig is gesitueerd dat deze goed toegankelijk is voor rolstoelgebruikers;

- De container zodanig is gesitueerd dat voetgangers en rolstoelgebruikers ongehinderd gebruik kunnen maken van doorlooproutes op het trottoir.

Parkeerplaatsen

Bestaande parkeerplaatsen dienen zo veel mogelijk behouden te blijven. Indien er geen andere mogelijkheid is dan het opheffen van een parkeerplaats vindt hierover overleg plaats.

Milieu

Uitgangspunt is een zo laag mogelijke belasting voor het milieu. Dit betekent dat:

- De container zodanig is gesitueerd dat bij het legen van de container geen schade ontstaat aan bomen (kroon, wortels) in een volwassen stadium.
- Er zo min mogelijk bomen gekapt of verplaatst worden bij plaatsing van de containers.

Ondergrondse obstakels

Het verplaatsen van ondergrondse kabels en leidingen moet waar mogelijk worden vermeden.

Overige obstakels

Er wordt rekening gehouden met andere obstakels, zoals lichtmasten, bovenleidingen en telefoonzuilen. Deze obstakels blijven zo veel mogelijk staan.

Inpassing in de openbare ruimte en overige ruimtelijke aspecten

De situering van de ondergrondse containers moet in beginsel passen binnen het straatbeeld. In het bijzonder indien het een historische omgeving of een architectonisch belangrijke locatie betreft. Dit betekent dat:

- Bij het uitzoeken van locaties rekening moet worden gehouden met objecten in de openbare ruimte, die niet onder een van de hiervoor genoemde richtlijn vallen. De containers worden bijvoorbeeld zo veel mogelijk buiten eventuele zichtlijnen met woningen geplaatst. Dit zal niet altijd mogelijk zijn. Het algemeen belang gaat hier uiteindelijk voor op het individuele belang.
- Met betrekking tot de afstand tussen een container en de gevel (lees: voorzijde) van een woning wordt in ieder geval een minimumafstand gehanteerd van twee meter. Voor andere zijden van een woning geldt dat de minimumafstand minder dan twee meter kan bedragen, bijvoorbeeld als er geen (direct) uitzicht op de container is.

6.5 Communicatie

Communicatie ondersteunt de gewenste bewustwording en gedragsverandering. Het scheiden van afval heeft tenslotte vooral te maken met het gedrag van inwoners. Zij zijn degenen die het moeten doen. Het verbeteren van afvalscheiding betekent dus in eerste instantie het veranderen van het afvalgedrag van inwoners.

Daarnaast speelt ook onwetendheid een grote rol. Een voorbeeld hiervan is het hardnekkige gerucht dat afval dat gescheiden wordt ingezameld daarna weer bij elkaar op één hoop gegoooid wordt en in de vuilverbranding verdwijnt.

Om zowel in te spelen op het afvalgedrag als op de afvalkennis van inwoners wordt een communicatie-campagne ingezet. Gebruikmakend van kenmerkende beelden en slogans zal over langere termijn aandacht besteed worden aan alle gescheiden in te zamelen afvalstromen, waarom ze gescheiden ingezameld moeten worden, wat er met het gescheiden ingezamelde afval gebeurt en in welke nieuwe producten dit weer terugkomt. Hiermee worden inwoners specifiek geïnformeerd over afvalscheiding.

Met communicatiecampagnes zorgen we voor een structurele informatiestroom richting inwoners over het waarom van de afvalscheiding. Voor de campagne worden diverse communicatiekanalen ingezet, waardoor inwoners op herkenbare wijze geattendeerd worden op de aanpak van afvalscheiding in hun gemeente.

Communicatie inzetten voor bewustwording: Het 100-100-100 project

Het veroorzaken van gedragsverandering kan door het creëren van bewustwording.

Wanneer inwoners zich bewust worden van het afval dat ze veroorzaken in hun dagelijkse leven, heeft dat invloed op hun toekomstige afvalgedrag.

Wat hier goed als instrument werd ingezet is het 100-100-100 project. In dit project gingen 100 huishoudens voor een periode van 100 dagen aan de slag om 100% afvalvrij te leven. Ook Woerden heeft deelgenomen aan het 100-100-100 project in samenwerking met Cyclus. Resultaat: de deelnemers aan het 100-100-100 project hielden gemiddeld 1,3 kilo per week (69 kilo op jaarbasis) aan restafval over. Ter vergelijking: het aanbod van restafval gemiddeld per inwoner in Woerden is ongeveer 200 kilo per jaar.

Het project maakt dus vooral bewust. Het delen van de ervaringen van deze 100 huishoudens moet leiden tot kennisdeling in hun directe omgeving en ook anderen aanzetten tot bewuster afvalgedrag. Gezien de resultaten van het project is dit voor herhaling vatbaar.

7 Financiën

Begroting Afval & Reiniging

Onderstaand overzicht geeft de verwachte financiële impact weer van de implementatie van het in dit document beschreven beleid.

	2015	2016	2017	2018	2019
Voorlopige afvalstoffenheffing	-€ 4.160.000	-€ 4.160.000	-€ 4.160.000	-€ 4.160.000	-€ 4.160.000
Teruggave afvalstoffenheffing (bij minder vaak aanbieden restafval)	€ 0	€ 0	€ 150.000	€ 200.000	€ 250.000
Afvalstoffenheffing	-€ 4.160.000	-€ 4.160.000	-€ 4.010.000	-€ 3.960.000	-€ 3.910.000
Exploitatiekosten	€ 4.500.000	€ 4.630.000	€ 4.200.000	€ 3.910.000	€ 3.810.000
Resultaat	€ 340.000	€ 470.000	€ 190.000	-€ 50.000	-€ 100.000

NB negatieve getallen betekenen een positief financieel resultaat en zijn daarom in groen weergegeven

8 Woerden op weg naar een circulaire economie

Het Grondstoffenbeleidsplan Woerden 2016-2020 is een opstap naar een afvalarme samenleving en sluit daarmee aan op de notitie: 'Samen op weg naar een klimaatneutraal Woerden in 2030'.

Het restafval dat nog ingezameld wordt, bestaat alleen uit die dingen die niet meer hergebruikt kunnen worden. Dit restafval wordt dan via de vuilverbrandingsinstallatie omgezet naar energie en warmte. Uiteindelijk wordt al ons afval hergebruikt.

De maatregelen in dit plan vormen de route, het einddoel is de circulaire economie. Deze route is nog lang en zal in de komende jaren aangepast worden aan de ontwikkelingen van dat moment. Door het volgen van deze route kan Woerden straks voldoen aan de gestelde VANG-normen.

Door een goede samenwerking te creëren met de inwoners in Woerden, worden maatregelen niet als vervelend ervaren maar als een logische ontwikkeling naar een samenleving waar afval grondstof is.